

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w latach 2001-2003 Dane dotychczasowe i zweryfikowane na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i Powszechnego Spisu Rolnego 2002

Zgodnie z powszechnie przyjętą metodologią, stopa bezrobocia oznacza udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (czyli sumy pracujących i bezrobotnych). Do obliczania stopy bezrobocia rejestrowanego wykorzystuje się: dane o liczbie pracujących poza rolnictwem indywidualnym uzyskiwane z badań poprzez przedsiębiorstwa, dane o liczbie pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, które były dotychczas szacowane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r. oraz dane dotyczące liczby osób bezrobotnych pochodzące ze sprawozdań urzędów pracy.

W wyniku przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego 2002 i Powszechnego Spisu Rolnego 2002 stwierdzono znaczne różnice w liczbie pracujących w rolnictwie w stosunku do uzyskanych z Powszechnego Spisu Rolnego 1996. Liczba pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych wg NSP i PSR 2002 wyniosła 2373,1 tys. W porównaniu z dotychczas publikowanym szacunkiem liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym, opracowanym na podstawie danych PSR 1996 (4129,8 tys.), liczba ta jest mniejsza o 1756,7 tys.

Na zmniejszenie liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym miało wpływ kilka czynników.

- W porównaniu do 1996 r. zmniejszyła się liczba ludności w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o 417,9 tys. (tj. o 4,8%).
- W stosunku do 1996 r. wzrosła liczba członków gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego pracujących wyłącznie poza gospodarstwem rolnym - o 988,6 tys.
- Znaczącą przyczyną spadku liczby osób deklarujących pracę w swoim gospodarstwie rolnym była również zmiana postawy osób spisywanych wobec zjawiska bezrobocia, jaka zaszła pomiędzy 1996 a 2002 r. W PSR 1996 fakt pozostawania bezrobotnym był rzadko deklarowany, a w dość dużym stopniu występowało zjawisko bezrobocia ukrytego. Populacja osób tworzących bezrobocie ukryte na podstawie PSR 1996 wyniosła około 900 tys., natomiast wg NSP 2002 liczba osób tworzących bezrobocie ukryte zmniejszyła się do ponad 300 tys.

W świetle wyników NSP i PSR 2002 dotyczących pracujących w rolnictwie indywidualnym, zmniejszeniu uległa także ogólna liczba pracujących, a tym samym liczba aktywnych zawodowo. Jest to kategoria o zasadniczym znaczeniu z punktu widzenia poziomu stopy bezrobocia, której zmiana pociąga za sobą określone konsekwencje:

- Spadek liczby aktywnych zawodowo powoduje wzrost stopy bezrobocia rejestrowanego dla Polski w końcu 2003 roku o 2,0 punkty procentowe. Po uwzględnieniu wyników NSP i PSR 2002, dotyczących liczby pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, wysokość stopy bezrobocia dla Polski wyniosła w czerwcu 2002 r. - 19,4%, a w grudniu 2003 r. - 20,0%. Wartości te są

zbliżone do wyników uzyskiwanych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

- W końcu 2003 r. w poszczególnych województwach zmiana in plus stopy bezrobocia po weryfikacji liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym wyniosła od 1,0 punktu procentowego w województwie śląskim do 3,9 punktu procentowego w województwie świętokrzyskim. Stopa bezrobocia uległa największym zmianom w województwach o stosunkowo dużym udziale gospodarstw rolnych o małej powierzchni użytków rolnych (poza województwem świętokrzyskim, również w podkarpackim - o 3,6% i lubelskim - o 3,3%). Najmniej stopa bezrobocia zmieniła się w tych województwach, w których udział pracujących w rolnictwie indywidualnym nie stanowił dużego odsetka ogółu pracujących lub gdzie struktura agrarna nie była tak rozdrobniona.

Uwzględnione w stopie bezrobocia zmiany dotyczą wyłącznie liczby pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych i wpływają jedynie na poziom wskaźnika. Nie ulegają zmianie dane o liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, które pochodzą ze sprawozdań urzędów pracy. Po weryfikacji stopy bezrobocia tendencje w zakresie natężenia bezrobocia są identyczne jak przed weryfikacją. Metoda obliczeń stopy bezrobocia jest zgodna z międzynarodowymi standardami; dotyczy to również definicji osoby pracującej, rekomendowanej przez Międzynarodową Organizację Pracy dla badań zasobów pracy.

Wyniki NSP i PSR 2002 pozwoliły na urealnienie liczby pracujących w gospodarce narodowej (zwłaszcza w rolnictwie), stanowiąc istotną podstawę do dalszych badań sytuacji na rynku pracy. Warto zaznaczyć, że zanotowane w spisach z 2002 r. zmiany w rolnictwie indywidualnym są zgodne z obserwacjami dokonywanymi w reprezentacyjnym badaniu aktywności ekonomicznej ludności (BAEL). Szczególny walor dla pełnej identyfikacji zbiorowości pracujących w rolnictwie indywidualnym miało przeprowadzenie jednocześnie dwóch spisów powszechnych - ludności i mieszkań oraz spisu rolnego, co pozwoliło na wszechstronną analizę aktywności zawodowej ludności zamieszkującej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego.

Szczegółowe dane dotyczące wysokości stopy bezrobocia przed i po wprowadzeniu omawianej korekty liczby pracujących według miesięcy i województw zawiera załączona tablica.